

2015-09-11

Dnr SU FV-1.1.3-2046-15

Regeringskansliet
(Justitiedepartementet)
103 33 Stockholm

Remiss: Översyn av lagen om skiljeförfarande (SOU 2015:37)

Allmänt

Det är av yttersta vikt att lagtexten är tydlig för en utländsk jurist. Alla otydligheter som klargörs i utredningen, bör elimineras i lagtexten. Därför kommer Juridiska fakultetsnämnden att peka på otydligheter och ge förslag till tydligare lagtext. Det har inte funnits tillräckligt med tid för att noga överväga de föreslagna formuleringarna. De i remissen föreslagna formuleringarna är endast tentativa.

Platsen för förfarandet

Fakultetsnämnden är positiv till förslaget att byta ut begreppet ”platsen” till ”sätet”.

Tillämplig materiell rätt

Fakultetsnämnden är positiv till utredningens förslag att klargöra vilken rätt skiljedomen ska grundas på och vad som gäller om skälighet och billighet samt att svensk rätt uttryckligen harmoniseras med vad som gäller i andra länder, även om det inte går att klandra skiljedomen på grund av att skiljemännen tillämpat fel materiell rätt. Eventuellt borde detta framgå uttryckligen av lagtexten. Som det är nu, tvingas läsaren (som ofta är från ett annat land) att sätta sig in i svensk rättspraxis samt svenska förarbetsuttalanden för att förstå vad som gäller om denna sak. Det är att göra innehållet i svensk rätt onödigt svårtillgängligt, vilket bidrar till att försvåra marknadsföringen av svenska skiljedomsförfaranden utomlands.

Förslaget till 27 a § är oklart med avseende på om det syftar till att reglera tillämplig lag på skiljeavtalet eller de materiella rättsfrågorna i tvisten. Det bör tydligt av lagtexten framgå i vad mån stadgandet i 27 a § hänför sig till tillämplig lag på skiljeavtalet eller tillämplig lag på de materiella rättsfrågorna. Av 48 § framkommer relativt tydligt av lagtexten att det endast avser skiljeavtalet, även om ordet ”avtalet” i första meningen andra satsen kunde ändras till ”*skiljeavtalet*” för att underlätta för läsaren.

Fakultetsnämnden förstår att utredningen menar att 27 a § avser tillämplig lag med avseende på både skiljeavtalet och de materiella rättsfrågorna. Texten kan lämpligen

inledas med: ”Tvisten ska med avseende på skiljeavtalet och de materiella rättsfrågorna avgöras med tillämpning av den eller de...”

Det är oklart i lagtexten om hänvisningen till ”rättsregler” i förslagets 27 a § inbegriper s. ”soft law instruments”, som t.ex. UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts. Fakultetsnämnden antar att ”rättsregler” kommer att översättas till ”rules of law”. Av motiveringen framkommer att avsikten är att ”soft law instruments” ska kunna tillämpas. Det är önskvärt att det tydligare framgår av lagtexten att skiljemännen kan lägga relevanta ”soft law instruments” till grund för skiljedomen.

Placeringen av 27 a § är olycklig. Bestämmelsen har ett nära samband med 48 §. Det är önskvärt att bestämmelserna om vilka regler som ska ligga till grund för skiljeförfarandet är placerade intill varandra så att 27 a § istället blir 48 a § eller ännu hellre utgör ett särskilt stycke i 48 §.

Fakultetsnämnden är kritisk till 1 § andra stycket LSF. LSF bör inte innehålla materiella avtalsrättsliga regler om hur skiljemännen ska fastställa avtalets (eller skiljeavtalets) innehåll. Härtill kommer att LSF oriktigt återger vad som gäller om fastställande av avtals innehåll. Enligt de moderna metoder för fastställande av avtalsinnehåll som gäller i svensk och utländsk avtalsrätt, görs ingen skarp åtskillnad mellan tolkning och utfyllnad. Slutligen inbjuder nuvarande lydelse av 1 § andra stycket LSF till onödiga klanderprocesser. Fakultetsnämnden föreslår därför att 1 § andra stycket LSF tas bort.

Flerpartsförhållanden

Det är positivt att lagen ansluter sig till internationell standard med avseende på att tingsrätten utser samtliga skiljemän om parterna inte kan enas i ett flerpartsförfarande.

Fakultetsnämnden ställer sig positiv till utredningens förslag att invända mot reglerna om konsolidering av flera skiljeförfaranden.

Fakultetsnämnden anser att frågan om att införa regler om utomstående parts rätt att ta del i ett skiljeförfarande eller regler om intervention behöver utredas ytterligare, och instämmer av det skälet i utredningens förslag att i detta skede inte införa några sådana regler.

Interimistiska beslut

Fakultetsnämnden ställer sig positiv till utredningens förslag om säkerhetsåtgärder. Fakultetsnämnden uppskattar särskilt att rättsläget klargörs uttryckligen i lagtexten.

Avskrivning och avvisning

Fakultetsnämnden hade gärna sett att alla skiljeförfaranden kunde avslutas på annat sätt än genom skiljedom, genom ett avvisningsbeslut. Det hade varit lämpligt att i detta avseende harmonisera svensk skiljedomsrätt med vad som gäller i andra länder.

Det är bra att det i lagtexten nu uttryckligen framgår att avskrivning är möjlig om det följer av ett skiljedomsreglemente samt att ett avskrivningsbeslut är likställt med en skiljedom.

Den föreslagna lagtexten i 27 § är otydlig. Det kan missförstås vad ordet ”detta” i tredje meningen syftar på. Det skulle vara bättre med ungefär följande lagtext:

”De frågor som har lämnats till skiljemännen avgörs genom skiljedom. Avslutar skiljemännen skiljeförfarandet utan att avgöra dessa frågor, ska avslutandet ske genom skiljedom om det inte följer av parternas skiljeavtal eller särskild överenskommelse att skiljeförfarandet kan avslutas genom ett avskrivningsbeslut. Beträffande sådant avskrivningsbeslut gäller vad som i denna lag föreskrivs om skiljedom.”

Överprövning av skiljemännens behörighet

Fakultetsnämnden ställer sig positiv till utredningens beskrivning av förslaget att begränsa möjligheten att begära fastställsetalan om skiljenämndens behörighet under pågående skiljeförfarande.

Den föreslagna lagtexten i 2 § sista stycket är emellertid svår att förstå. Fakultetsnämnden förordar att lagtexten ändras så att en utländsk jurist utan förståelse för svensk allmän processrätt kan ta till sig innebörden direkt genom lagtexten i LSF.

Klander

Fakultetsnämnden delar utredningens uppfattning att det är lämpligt att klanderfristen är oförändrad. Fakultetsnämnden anser inte att klanderfristen bör begränsas.

Fakultetsnämnden är tveksam till förslaget 34 § som möjliggör för parterna att avtala om annan klanderfrist utan begränsning. En alltför kort klanderfrist är kontroversiell av rättssäkerhetsskäl. Lagtexten borde i uttryckligen ange en viss minimitid (t.ex. 28 dagar som gäller i engelsk rätt).

Fakultetsnämnden ställer sig positiv till utredningens förslag att klander- och ändringsmålen koncentreras till Svea Hovrätt samt till att skriftligt förfarande blir huvudregel. Fakultetsnämnden anser att det borde övervägas om Svea Hovrätt även ska pröva frågan om ett avgörande har verkan som skiljedom (förslaget 43 § sista stycket).

Det borde framgå uttryckligen av lagtexten i 34 § sista stycket att förfarandet som huvudregel är skriftligt. Det vore en bra service till utländska jurister som då inte skulle behöva sätta sig in i de svenska bestämmelserna i rättegångsbalken om domvilla.

Fakultetsnämnden ställer sig positiv till utredningens förslag att upphäva skillnaden mellan klander och ogiltighet.

Fakultetsnämnden har inget att invända mot förslagen om ändringar rörande ordre public.

Lagtexten i förslaget 36 a § är extremt otydlig och risken för missförstånd är stor. Den föreslagna lagtexten ger intryck av att en domstol kan materiellt överpröva en skiljedom. Lagtexten måste omformuleras till undvikande av sådana missförstånd. Formuleringen i utsökningsbalken 3:16 är bättre. 36 a § kan omformuleras enligt ungefär följande. *”På talan av en part kan domstol pröva om en som skiljedom eller motsvarande betecknad handling inte har verkan som skiljedom.”*

Fakultetsnämnden ställer sig positiv till utredningens förslag att tydliggöra klandergrunder och skilja mellan avsaknad av skiljeavtal respektive fall då skiljemännen anser sig sakna behörighet.

Fakultetsnämnden delar utredningens uppfattning att det är lämpligt att uttryckligen i lagtexten ange att skiljemännen endast får döma över sådant som part hänfört sig till. Fakultetsnämnden är positiv till förslaget att det är tillräckligt att motparten har förstått att omständigheten skulle kunna ligga till grund för skiljedomen. Fakultetsnämnden anser att det som utredningen avser inte kommer tillräckligt tydligt till uttryck i själva lagtexten 34 § punkterna 6, 7 och 8. Mot bakgrund av att denna regel kan ställa till viss förvirring i internationella sammanhang, bör den komma till uttryck direkt i lagtexten och inte endast genom förarbetena.

Det är bra att det i klanderreglerna klargörs att det ska vara fråga om ett *allvarligt* handläggningsfel.

Fakultetsnämnden anser att regleringen av avvisning och klander i 36 § LSF är svårförståelig och svårhanterlig. Fakultetsnämnden föreslår att nuvarande regel i 36 § LSF avskaffas och att frågan om oriktig avvisning/avskrivning regleras i klanderbestämmelsen.

Fakultetsnämnden delar utredningens uppfattning att preklusionsregeln om förbud mot anförande av nya klandergrunder inte bör avskaffas.

Processordningen

Fakultetsnämnden ställer sig positiv till utredningens förslag rörande prövningstillstånd i Högsta domstolen och ser inte någon större risk med att klanderförfarandet fördröjs. I de fall Högsta domstolen inte meddelar prövningstillstånd kommer klanderärendet att avgöras snabbare. Dessutom bedömer fakultetsnämnden att Högsta domstolen kommer att avgöra prövningsfrågan snabbt eftersom den är medveten om betydelsen av skyndsamt handläggning av klanderärenden.

Rättegångsspråk

Fakultetsnämnden ställer sig positiv till utredningens förslag att möjliggöra engelska som rättegångsspråk i klandermål (34 a §). Fakultetsnämnden anser att domstolen ska kunna avgöra vad som är lämpligast även om motparten motsätter sig engelska som rättegångsspråk. Fakultetsnämnden grundar sin inställning på att parter i klandermål tyvärr ofta gör allt för att försvåra för varandra och inte är samarbetsvilliga.

Rättegångskostnadsfrågor

Fakultetsnämnden är negativ till förslaget att avskaffa regeln i 40 § LSF om att skiljemännen får hålla inne skiljedomen i avvaktan på ersättning. Det är önskvärt att det av lagtexten framgår vad som gäller om denna sak, och att normerna alltså inte framkommer endast i förarbetena. Detta bör föranleda en *ändring* av 40 § så att den ger uttryck för det rättsläge som utredningen redogör för i avsnitt 7.2.

Fakultetsnämnden ställer sig positiv till utredningens förslag att talan om ersättning till skiljemän som beslutats av skiljedomsinstitut inte får föras (om beslutet inte är verkställbart). Det bör framgå tydligare av lagtexten att det inte får vara en exigibel dom. En tänkbar formulering är: *”Första stycket gäller inte, om ersättningen har fastställts av ett skiljedomsinstitut och skiljedomen inte utgör en verkställbar dom avseende parternas förpliktelse att betala ersättningen.”*

Fakultetsnämnden delar utredningens tvekan om vad som är bäst processordning beträffande skiljemännens arvode.

Påståendedoktrinen

Fakultetsnämnden delar utredningens uppfattning rörande påståendedoktrinen.